

SBURATORUL *Literar*

REVISTA SAPTAMANALA

SUMARILE No. 19

Colaboratorii acestui număr închinat „Poetului necunoscut” sunt:

Sb. I.; Camil Petrescu; Emil Dorian; Alexandru Bîclîurescu;
Gh. Brăescu; Mihail Cosma; Mihail Elarianu; Alice Soare; Alexan-
drina Scurtu; Eugen Belge; Virgiliu Moscoviți; I. Valerian; Sanda
Movilă; George Silviu; Vladimir Streinu; E. Fundoianu.

CRONICI: Mihail Cosma; E. Aderca; Victor Ion Popa.

semnări Literare. —

SBURĂTORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.-

Abonamente: pentru un an Lei 100.-

1/2 . . . 50.-

Abonamente se primesc la:

Administrația Revistei „Sburătorul Literar”

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și a librăria „Mercur”, - București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimițându-se costul respectiv prin mandat poștal,
la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

A APARUT No. 2

din

MAGAZINUL LITERAR

CITIȚI-MĂ

CU URMĂTORUL SUMAR:

Scosia Regilor	de JULES LEMĂITRE
Pe Povârniș	• ION SLAVICI
Jucării	• ION PILAT
Crăciunul Sf-tului copil Feodor	• G. GALACTION
Noapte	• CLAUDIA MILIAN
Biserica Sfinților fără de nume	• VICTOR EFTIMIU
Minciuna	• ALFRED MOȘOIU
Moartea Salomeei	• GUILLAUME APOLLINAIRE
Steluța	• F. ADERCA
Minunea Sf-tului Anton	• MAURICE MAETERLINCK
Coperta	• A BRĂTĂȘANU
Vignete	• TEODORESCU SION

PREȚUL 10 LEI

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

POETULUI NECUNOSCUT

De când și-a deschis larg ușile Poetului necunoscut, statistica „Sburătorului” e semnificativă: poetul tânăr și necunoscut a abundat. Constatarea se poate, dealtfel, generaliza: în ultimii ani, el a avut pretutindeni o pluralitate remarcabilă.

Suntem într-o evidentă epocă de Renaștere poetică; asistăm la efortul tinerelor energii spre mlădierea formei și originalitatea imaginii, pregătind în sute de tipare limba în care, trăgând foloase din tot ce se urzește acum, va vorbi cândva un mare Izolat.

În mormântul sublim al soldatului necunoscut epoca roșie se odihnește sub lauri; în convulsiunea morală și materială a lumii de după războiu, apariția poetului tânăr numeros e un semn fericit. La începutul acestui an nou, Sburătorul închină pentru figura lui plurală și pentru resurecția simptomatică a Idealului. Și ca să dea o formă tangibilă laurului său își consacră aproape întreg numărul talentelor ce au debutat, s'au format, ori s'au fixat în atenția publică în coloanele sale.

Sb. L.

22 OCT 2010

CEARTA 1)

Miniatură de fldeș mărită,

Și necăjită,

Tu nu știi ce să faci,

Supărată pe mine :

Să râzi ?

Să plângi ?

Dar îți strălucesc ochii

De parcă's plini de rouă,

Căci tu le faci pe-amândouă

Minunat de frumos,

Cum cade câte-o rază de lumină

Pe nasul unui copil mânios.

Eu însă citesc mai departe și tac...

Și tu plângi tot mai tare,

Că nu vreau să viu să te 'mpac.

Dar e destul ca mai târziu

Să zâmbesc

Privind într'altă parte

(Mereu aplecat cu ochi 'n carte)

Ca să mă smulgi furioasă de haină

Și să râzi plângând acum

De ciudă

Că te-am împăcat.

CAMIL PETRESCU

1) Această poezie face parte dintr'un ciclu de 7 poezii „Un luminis pentru Kicském” ce vor apare la un loc într'un viitor număr al Sburătorului.

DIALOGSoarele:

Pământ !
Când te-am desprins din trupul meu
Și'n haos te-am lăsat
Rotund și mărginit ca un cuvânt,
Cu fața ta de tânăr zeu
Erai un strop curat
Și sfânt...
Iți mai aduci aminte oare
Cum respirai
Tăriile ametoare,
Tu, cea mai mândră floare
Din marele serai
Al cerului ?...
Pe-oglanda ta scânteietoare,
In noaptea cea dintâi
A înfloririi,
Tu resfrângeai întregul infinit,
Ce te privia din zările iubirii
Cu mii de ochi tremurători și mari,
Cum au în clipa jertfelor
Martirii.
Dar astăzi nu te mai cunosc
Privindu-te din depărtări,
Căci fața ta-i zbârcită și murdară
Și prin bolnave nări,
Din hăurile putrede de tină
Arunci afară
Puhoiul unui crud și lung păcat.

O, unde e vestmântul de lumină
Cu care ai plecat ?

Pământul:

Lumina mea !
 Murdară mi-e carnea de țărăină,
 Dar astfel precum este ea
 Eu am turnat-o 'n animal și'n plantă
 Și 'n urmă cu aceeași mână
 Din murdăria mea bătrână,
 Halucinat,
 Am zămislit pe Om.
 Iar el în dragostea-i supremă,
 Din focul cugetării sale, —
 Rupând rotund și infinit
 Cuvântul, —
 Pe când pe mine mă blestemă,
 Îți cântă ție osanale
 Și-astfel,
 Pe-aceste căi divine,
 Eu mă întorc din nou curat
 Spre Tine !

EMIL DORIAN.

NOAPTE...

*E soarele 'n amurg o pată de sânge; Și doar tăcerea-i tristă emblemă
 La căpătâiul său, întristata lumină A nemiloasel nopți care vine...
 Se zbate învinsă și plânge... Coborând piscuri înzăpezite,
 Din codri se-aud deșteptate Coborând dealuri, coborând văi,
 Glasuri de buhne învingătoare, lat-o cum vine, lin din pădure;
 Și lilieci se pregătesc Clipind din taina
 De sărbătoare... Genelor sure...
 Fâșil, fâșil de-amurg se strâng S'a pogorât noaptea în suflet;
 Pentru victoria supremă, S'a pogorât noaptea 'n grădina...
 Dar în grădina florile plâng, Pe cer — lucesc pete de sânge;
 Și au tăcut pasări în crâng, O cucuvea în noapte — plânge.*

ALEXANDRU BILCIURESCU

CONTABILITATE DUBLĂ

Persoanele : *Un general de artilerie, director general. — Un ofițer de intendență, — O Doamnă din lumea mare, patroană a unei importante opere de binefacere. Pronunță „Comptabilité“ în loc de contabilitate, cum apasă intendantul.*

Generalul. — Eu așa vă sfătuiesc, doamnă, luați pe colonelul Popescu contabil.. Ascultați-mă pe mine.

Doamna. — Cunoaște „comptabilité double“ ? Trebuie să cunoască „comptabilité double“.

Generalul (logic). — Indată ce e ofițer de artilerie..

Doamna. — ...Dar „comptabilité double“ nu-i ușor..

Generalul (logic). — Mă rog, când a făcut el calcule integrale și diferențiale, contabilitatea dublă, și chiar triplă, o învață într'o noapte. În ziua când am eșit ofițer de artilerie și m'am prezentat la regiment m'a pus să fac nivelmentul cazărni, puteam să zic că nu mă pricep.. Le-am făcut toate șoselele.. Mai bine ca un inginer ! Principalul e să fii om cinstit și Popescu e om cinstit..

Intendantul (cu competență). — Asta e ! La asta să țineți d-voastră. Omul cinstit nu poate să fure.. Se prinde numai decât !

Generalul (în continuare). — ...Asta e ofițerul de artilerie !.. Nu permit canoanele dar și în amvon dacă l-ai pune, el trebuie să slujească.

Doamna (spirituală). — Les canons c'est leur affaire.. ei găesc asta mai ușor decât „comptabilité double“.

Intendantul (indulgent). — Da de ce vă e d-voastră așa frică de contabilitatea dublă ? Nu e cine știe ce lucru grozav.

Doamna (cu teamă) — „Comptabilité double“ nu-i greu ?

Generalul. — D-voastră nici n'aveți contabilitate dublă.

Doamna. — Pardon, trebuie s'avem „comptabilité double“, mi-a spus'o D-l Drinceanu de la „banque nationale“. El cunoaște „comptabilité double“.

Intendantul (vexat) — Știm și noi ce e contabilitatea dublă. Noi în armată nu facem contabilitate dublă ?.. Slavă Domnului, facem contabilitate dublă și noi.

Doamna (sigură de ea) — Aici te contrazic categoric. Toată „comptabilité“ a statului e simplă.

Intendantul (înșepat) Dublă.

Doamna (mai înșepată) Simplă.

Intendantul, Duu-blă.

Doamna, Simplă.

Intendantul. — Nu se poate, doamnă, e tot dublă.

Doamna (luându-l de sus). — Ce înțelegi d-ta prin „comptabilité double“ ?

Intendantul (ofensat). — Eu ce înțeleg?... vă spun în două cuvinte: Pe o parte te încarci și pe alta te descarci.

Doamna. — Asta-i „comptabilité“ simplă.

Intendantul. — Da?!... atunci spuneți D-voastră care e contabilitatea dublă ?

Doamna (fără ezitare). — „Comptabilité double“ trebuie să fie la curent, o oglindă fidelă care să reflecteze la un moment dat...

Generalul (urmărindu-și ideia). — Mă rog, d-voastră acolo sunteți numai cucoane... Vă trebuie un bărbat sdравн...

Doamna. — Crezi?!...

Generalul. — Asta-i problemul... O mână de fier care să vă strângă...

Doamna (visătoare)...

Intendantul (răzbunător). — Cu amândouă mâinile, că d-na vrea „comptabilité double“.

GH. BRĂESCU.

FULGII

*Din larga pace-a stelelor eterne
Se prăbușește-o pulbere fluidă,
Ce, peste țărna mută și avidă,
In valuri efemere se așterne.*

— Ce inimă 'norată de obdă,
Prin voi, durerea trudnică și-o
cerne?

*Din cari cereștii și umede caverne
V' atungă tragica Eumenidă? —*

*Pe nori de vânt vă coborâți o
/cltpă;
Dar covârșiți de veșnica durere
Porniți din nou spre zări ce
/se 'nșiripă.*

*Și-atunci, cu o tiranică putere,
V' atrage 'ncet spre lumile pătate
In vecl neertătoarea gravitate!*

1919.

MIHAIL COSMA.

LA MARE

O, marea, marea care 'ntinde
Talazul argintiu
Spre buzele 'nsetatului pustiu!
Cum murmură străpunsă de negrele corăbii
Cu pânze de argint ca niște săbii!
Cum tremură gemând, când o privești,
Când o absorbi din țărmi pământești,
Ca pe-un narcotic izvorât din iad!
Căci valurile *acolo* parcă-i cad,
Deacolo, înfricoșate, se reped
Să scape 'n brațe întinse de fiorduri,
Dar cad, în spulberate desacorduri.

Când am văzut-o în zări era un munte,
Cu pletele de foc ale înserării
Pe vânăta lui frunte.

Dar s'a 'ntrupat din taina depărtării,
Imense orgi au început să cânte
Să freamăte 'n turburătoarea pace,
Și orizonturile au început a se desface;
Se desfundă în infmituri albe zarea,
Ca să încapă marea.

Iar când am fost pe țarm,
O armonie grea cădea pe mine;
Am început să tremur și să cânt,
Privind înclătinarea ei nebună
Cu sulițele amurgului în ea:
Tot iadu 'n răscularea ei urlă.

MIHAIL CELARIANU

SAMÂNȚA FERICIRII

„Ce cați, străine, pe ogorul meu?“
 — „Stăpână, am venit din țări cu soare
 Și-aduc sămânța sfântă, roditoare,
 Să-ți seamăn, de-mi plătești ce-oi cere eu!“

— „Ce vrei?“ — Vreau tinerețea ta în floare,
 Nădejdea cu 'nvestiri de curcubeu,
 Credința mângâioasă, și mai vreau
 Și visul dragostei nemuritoare!“

Și i le-am dat streinului cum spuse,
 Iar el cu gesturi largi, pe locul gol
 A răspândit sămânțele aduse:

Doar spini și buruene și neghină!...
 Și-apoi, biruitor ca un simbol,
 A râs, privind la câmpul fără vină.

ALICE SOARE

IMI ESTE GÂNDUL

Pământ nețărnut îmi este gândul:
 Ogoare peste veci stăpânitoare
 Cu răsărituri splendide de soare
 Tot ceru 'n depărtare deschizându-l.

Iar după zile mari de serbătoare
 El nu adoarme, câtă ca flămândul
 În nopți adânci când stelele de-arândul
 Înșiră candelile lor în floare.

Atunci e umbra, par'că, și mai largă,
 Lumini se sting și altele se 'ncheagă
 În întunericul ce-au prins să-l spargă.

Din fruntea-mi caldă țărnuturi se deslegă:
 Câmpia gândului, mereu să vadă,
 Gonește'n nesfârșit, ca după-o pradă!

ALEXANDRINA SCURTU.

TRENUL

In făcânit hurultor,
Gigant miriapod de fler —
Cu capu 'nciás și fumegând —
Străpunge neantul depărtării,
Tărându-și trupu 'ncercuít
Cu treizeci de inele.

Prin codri de schelete
Ce 'nalță mil de brațe
Spre cerul pustiu
De suflul rece al clorozei de
octombre.

Prin șesuri rotitoare
Prădate de belșug
Cu câte-un ochiu în care plânge

Cântă infinitu 'n roș
Pe două coarde paralele ca Destinul.

Și noaptea crește grea, diformă,
Și monstrul găfâie 'ndârjit, —
Cu el, aleargă pe pământ
Un ștr de lespezi luminoase;
Fragmente de fantome
De-afară, tremură pe geamuri —
Și 'nduntru căldurilor
Dormitează în poziții tragice
Sau de-acrobași —
Iar în mine bate cariul
Veninos al unu dor...
În zadar lăsciva lună
Rupe norii,
Și răsând prin portativul
Săltăreț
Al firelor de telegraf,

Desfășură o simfonie
De astru mort și obsedant.

Mereu aleargă 'n haos
Mecanicul cortegiu-al vlieți; —
Spre himera fericirii
Pururi dincolo de zări,
Năzuește omenirea:
În închisoarea-l minerală
În care fulgeră gândirea
Și 'n care inima 'și repetă
Intristata melopee
Spre fascinantele mistere ale Firii...

Și când lumina roșă 'n zori
Ca dint'o rană se scurgea
Din răsăritul primitiv —
Tresărind, s'au deșteptat
Flămânzii căldurii al Vieții.

Căci infinitul nu mai cântă
În roș, pe coarde de oțel:
— În țara albă a tăcerii
Și a Nirvanei Împietrite,
Coboară toți cu gesturi lente
Și de zădărnicie grele...
Și 'n clipa de-a Încriment
Și el în veșnica tăcere,
Privesc cu ochi măriși
Trudiști,
La munții negri ai Durerii —
Ce 'n zare par că sunt un lung
Și calm
Convoiu de dromadere...

EUGEN RELGIS

GHEȚARUL

*Fixat în zări opace, lividul disc solar
Privește cum, din grotă de nori bolțiți pe unde,
Dând strigăt de lumină vulturilor profunde,
Țâșnește un miracol strălucitor și rar.*

*Un alb strigoiu, plămadă de flacări și de ape,
Se-apropie — și'n drumu-i celăți de val se sparg ;
El rupe orizontul de ceți cu pieptu-i larg,
Iar fruntea-i sfidătoare sub cer abia încape.*

*Ce Zeu fantasmagoric, ce Zeu ne 'ndurător
Porni să frângă calmul tăcerilor acerbe ?
Cu 'nvârtejite neguri genuna mării fierbe,
Iar țârmii, albi de groază, prin zări funebre mor...*

*Dar, tresărind de-odată, sub turburea lumină,
Rătăcitorul Idol surâde, împăcat :
Măruntele banchize în jur s'au adunat
Și, ca un pâlc de inimi, smerite i se 'nchină.*

*... Așa te-ai smuls din pâcla vieții-mi chinuite,
Tu, aspră 'ntruchipare de ghiașă și de jar —
Și-ai strălucit de-un zâmbet senin atuncea doar
Când visurile-mi toate ți s'au plecat. robite...*

VIRGILIU MOSCOVICI

ALBATROSUL

O pasăre a fâlfâit prelung
Prin fumul mohorât al serii
Și-apropiindu-se în rotocoale pline,
Din sborul lung,
S'a cuibărit adânc, în mine...

O! Te cunosc ai revenit și azi,
Sărmane albatros,
Din cârdul sburătorilor nomazi
Te-ai răslefit și-acum ca 'ntotdeauna,
Să-ți odihnești aripele trudite
În cripta gândurilor adormite...

În pragul serii, te aștept,
Nerăbdător, scrutând imensitatea.
Și cu durere îmi zugrum
Neliniștea din piept,
Până ce-aud nocturnul fâlfâit
Văslind pe-acelaș drum...

Din trupul meu,
În fiecare zi, te rupi, cu greu
Și-având puterile 'noite,
Te 'nnalți în veșnic sbor, la Dumnezeu,
Ca să-ți adăpi adânca însetare
Cu amăgiri din soare...

Nefericitul hoinar!...
În fiecare dimineață,
Eu îți repet prevestitor,
Povestea prăbușirii lui Icar,
Dar tu, cultzător,
Sbucnești din cuibul tău de lut
Ca să te 'ntorci doar noaptea, abătut...

O! Azi mi-ai revenit,
Dar știu că va veni o zi
Când din snalt,
Ca un bizar aerolit
Prin spațiu, te vei prăbuși...
Atunci, cu ochi halucinați
Te-oi aștepta mereu să vii
În somnul veacurilor pustii,

Prin pletele văzduhului 'noptat
Ca un gigant crescut din mine,
Voi băjbăi cu brațe de 'ntuneric
Câtând înspăimântat
Tovarășu-mi himeric...

CEL DIN URMA VIS

Hamacul se leagă în la cea mai mică mîngăeru de vînt; cireșii infloriți și castanii bătrâni aruncă umbre nehotărîte în grădina aprinsă de soare. E o ploae de raze și de flori ce se scutură în aerul albastru și în liniștea adîncă a grădinii nu se aude decît foșnetul frunzelor ce tremură atinse de vînt. Culcată în hamac, cu ochii pe jumătate închiși, Anna par'că ar vrea să oprească momentul acesta de caldă dupe-amiază de vară, plină de lumină și de mîresme amare... Ochii verzi, enormi, scobiți de grozava boală care nu iartă, tremură înecat într'o lumină umedă. Vinele albastre isbucnesc sub tâmplele transparente și părul roșu închis o învălue cu o aureolă ciudată de lumină... Buzele sunt subțiri și albe și din întreaga ei ființă vapoasă, pare a se fi scurs cea din urmă picătură de sînge.

Prin ferestrele deschise ale vilei, alunecă în grădină un cântec vag... E o simfonie neînchipt de tristă, pe care o cîntă sora ei cea mare, Martha, la pian... și notele fluidice lovesc și strivesc aerul și ajung acolo sus, la ea, desperechiate ca un gând care s'a risipit înaintea de a se împlini... Notele izolate plutesc în jurul ei, gonesc tăcerea care începuse s'o apese, o leagănă într'o lumee de lumină și de basm... Așa cum vin desperecheate, Anna caută să le împreune și în mîntea ei isbutește să formeze o nouă melodie, cu totul ciudată și nouă din frînturile de sunete ce au putut rupe aerul și ajunge pînă la ea. Se amestește singură cu muzica asta și se bucură copilărește, că a găsit ceva care să-i fie de urît...

Iși închipue pe Martha, care cîntă acolo jos, în salon... O vede în umbră nehotărîtă pe care o lasă stururile lăsate, prin care isbutește totuși să se strecoare o rază de soare — O singură rază care intră în salon, ca un fir de pulbere măruntă de aur, ce tremură în părul negru al Marthei, care într'o atitudine grațioasă își lasă mîinile să alunee pe clape. Mîinile albe ale Marthei! Le vede alunecînd sau odihnindu-se obosite pe bemolii încremeniți ca niște fluturi negrii, morți, infipți cu ace într'un insectar de ceară... și contrastul acela dintre negrul bemolilor și albul mîinilor Marthei, îi face rău... o enervează — o exasperează... o împresionează... par'că îi înțepă cineva vîrfurile degetelor cu un ac invizibil... Și încearcă să ștergă imaginea asta atît de clară, ce i-s'a precizat așa deodată în mîntea. Gîndul alunecă pe brațele Marthei, pe gât, pe părul atît de negru, încât bate în albastru, pe ochii mari, umezi, pe gura prea roșie, sensuală... Ce frumoasă e Martha și ce fire curioasă... Dece n'o fi iubind pe nimeni... Dece n'o fi voit să se mărite pînă acum?... Și clipe trec după clipe învesmîntate în cântecul trist ce vine dela vila cu ferestrele deschise, unde Martha cîntă din ce în ce mai obosit și mai încet la pian...

Deodată simte o durere ascuțită și tresare ducîndu-și mîna

la frunte... ce s'a întâmplat? A întrerupt Martha cântecul și i-a rupt deodată brusc, gândul ca un fir încărcat cu electricitate, ce se taie... Și par'că e amețită... I-s'au risipit ideile și rămâne câteva clipe ca încremenită... fără să poată gândi la nimic...

În aerul albastru e o ploaie mărunță de flori albe, cu miros amar.

Într'un târziu, șoptește... „Dece n'o mai fi cântând Martha?...” Și sunetul propriei ei voci, o miră... Fără să'și dea seama, șoptește iarăș de câteva ori: — „Dece n'o mai fi cântând Martha?...” și din ce în ce mai încet: „Dece n'o mai fi cântând Martha?...” și acum vocea ei i-se pare a fi un cântec... Dar cine o fi venind cu pași așa ușori în grădină? Se uită și deschide ochii mari, mirați, văzând pe Nikita Mihail îndreptându-se înspre banca unde sora ei cea mică citește o carte... Ce curios! Cora nu i-a spus nimic. Il vede cum se așează lângă ea... Cum el îi vorbește și ea îl ascultă serioasă cu ochii plecați, cu mâinile încrucișate, pe cartea care-i acum închisă. Cum după câțva timp ea îi răspunde un cu-vânt... Ce i-o fi spus? Și începe să-i bată inima cu putere. Simte acolo, în adâncul ființei ei, o pasăre rănită, gata să moară, care mai bate torși, din aripa frântă — Ce i-o fi spus? Nikita i-a prins o mână și o mângâie pe degetele subțiri... Cealaltă mână a rămas singură, uitată pe cartea închisă... Ea și-a sprijinit capul de umărul lui și cu ochii pierduți, pe jumătate închiși, nu'și mai spun nici un cuvânt... În fundul ochilor lui adânci o flacără mistuitoare arde și alunecă într'o lumină aprinsă pe chipul ei blond. Întreaga bancă plutește într'un cerc tremurător de umbră și cum răsar capetele lunoase ale celor doi din cadrul ei, pare a fi o uriașă ramă neagră, ovală, pe al cărui fond întunecat cimeva a desenat două capete în linii limpezi de lumină...

Ce fericită trebuie să fie Cora! Cum poate să fie cineva așa fericit? Ce o fi simțind când o ține Nikita aproape de inima lui? Pe ea dece n'o iubește nimeni?... sau poate unde e bolnavă... Așa e, uitase că e bolnavă și bolnavii n'au decât mila celorlalți... Oare ce ar fi, dacă ar fi ea în locul Corei? Dacă Nikita i-ar lua mâinile?... și deodată își strânge mâinile... Dacă Nikita i-ar săruta ochii?... Și închide ochii... Dacă i-ar despletii părul de aramă?... Și are senzația deplină a unei năruiri... Dacă ar strânge-o aproape de ființa lui?... Și deodată coastele elegante se mlădiază, mâinile și picioarele se întind nervos și voluptuos și întreaga ei ființă e înecată de plăcere... E așa de puternic și așa de viu gândul că buzele i-s'au întredeschis pe dinții mici și albi... Nările transparente vibrează sensuale și întreaga ei ființă e înecată în plăcere fugară și himerică a momentului... Cât a stat așa? Numai câteva minute?... O, nu... Când a auzind oprindu-se o trăsătură pe aleea ce duce la vilă, a tresărit ca din altă lume... Era târziu... Soarele înclina către apus... Și par'că nu'și da seama unde este... Ce nebunie!... și acum par'că simte străngerea în brațe a lui Nikita! Oare a strâns-o Nikita în brațe?... Poate acolo pe bancă, pe Cora... Se uită într'acolo... Dar nu mai e nimeni... E mulțumită

că nu-i vede... Oare cine s'o fi oprit cu trăsura în fața scârilor de piatră?... E mama ei ce a venit să se schimbe pentru serbarea ce va avea loc seara, în parcul vilei... Serbarea la care ea nu va merge... Bolnavii nu merg... Firește... se va duce numai mama ei și Cora... Marthei nu-i plac dansurile și tinerii cari spun enormități la urechea ferelor, pe cari le amețesc cu jocul și cu vorba... Iar ea... ea e bolnavă...

| În atmosfera roșie a serii, ploaia mărunță de flori ce se scutură e trandafirie și mirosul e mai amar... Ce obosită e! Un vârf de pumnal i-se înfige în piept și o doare adânc... grozav... Incepe să tușească uscat... Respirația i-se face scurtă și grăbită și inima îi bate cu putere... Sunte acolo, în adâncul ființei ei, o pasăre rănită, gata să moară, care încearcă totuș să măi sboare, cu aripile frânte...

| Ce bine era adineaori în brațele lui Nikita... Așa bolnavă cum e dar mâine are să se ducă la el să-i spună... Ce să-i spună?... Și se simte incurcată, fiindcă nu știe ce ar putea să-i spună... O să i-se prindă de gât, tremurătoare... El o să înțeleagă... și Cora o să o ierte...

! În salon e întunec... Dece n'o mai fi cântând Martha la pian... Din frânturile de sunete ale simfoniei care ajungea până la ea, Auna își făcuse și ea un cântec... Încearcă să și'l amintească... Imperechează în mintea ei sunete... Dar nu isbutește... Ce-a fost odată nu mai poate să fie... Dar Nikita?... Adică Nikita ar putea?... Și nu îndrăznește să isprăvească gândul.

| Li răsare inchipuirea clară a mâinilor albe ale Marthei, alunecând pe niște fluturi negrii, morți, înfipți cu ace într'un insectar de ceară... Și i-se pare că tot aerul trandafiriu al serii se umple cu fluturi negrii, morți, cari alunecă purtând înfipți în spate, un ac... Și i e frică... Mâinile Marthei devin uriașe și parcă răiate din braț, aleargă să prindă fluturii, cari împreună cu un fir de soare se incurcă într'o mască de păr negru, cu nuanțe albastre în el... |

| Și deodată, chipul lui Nikita îi răsare iar în minte...

| În atmosferă nu mai sunt nici fluturii negrii, nici mâinile mutilate ale Marthei... Doar chipul lui Nikita zâmbește... și zâmbetul lui bun crește, ia proporții uriașe și atmosfera violetă a serii devine un zâmbet imens... un zâmbet imens de bunătate dumnezească... |

| În sufletul ei se lasă o pace adâncă, uriașe; pe buzele albe se strecoară un fir subțire de sânge; pleoapele grele acopăr luminile verzi și vinele albastre bat liniștit sub tâmpelul transparente... iar hamacul suspendat printre crengi mirositoare, pare că o leagănă în cel din urmă vis.

SANDA MOVILĂ

TRISTEȚE.

Zadarnic te-alung :
 valurile tale năvălesc nenumărate
 prin geamuri zebrelite și uși fere- /se strnge
 /cate —
 și oriunde m'ascund, m'ajung!... Au început să pălească: —
 — eu mă ascund, tot mai mic, tot /mai laș...
 Te-apropii cu seara
 când mi-aduc aminte ...mă 'nfricoșez de sărutul tău
 de ochii ei, de zmbetul cuminte, /pătlmaș —
 de gura 'nsăngerată, de mâinile-l /sărutul nopții care-a și 'nceput să
 /ca ceara... /crească..

Candela mică
 — cu cât e mai întuneric, pare Tristețe — ostaș al Morții, răătăcit
 /mai vie /de convoiu —
 Tu, îl mângâi flacăra pământie /zadarnic fug și te-alung:
 cu milă și frică... valurile tale pretutindenta
 /m' ajung /

Dar umbra ta, opasă. greu ...În odaie am rămas singuri,
 și lumina candelii se strnge: /amândoi!..

GEORGE-SILVIU.

NOPTI...

Sunt nopți de smoolă-adânci și 'nfricoșate
 Când viscolul aleargă nebunește
 Și ca un șarpe uriaș, care se sbate,
 Se 'ndoae: arc, se 'nnoadă și pleznește...
 Sunt nopți când cu vârtejurile-i, vântul
 Prin întuneric sfredele pământul
 Și când, la masă răzimat în coate,
 Mă 'ntreb, de vântul, care nebunește
 Se svârcole, se 'ndoae și pleznește
 E crivățul ori sufletul meu, poate...

Sunt nopți, când parcă lumea se dăramă
 Si 'n nopțile acestea, ca într'un iad,
 Văd demoni ce fac semne și mă cheamă...
 Aș vrea să fug, dar șovăis... și recad,
 Căci simt, oricând și-oriunde-aș fi, în mine
 O noapte, grea, de 'nvolburări haine,
 Ce 'n veci mă va târi ca o vultoare

Sălbatece avânturi au 'nălțat
 În sufletu-mi cutezătoare stânci
 Nebănuind că 'n sborul lor turburat
 Sporeau... sporeau abisurile adânci...

VLADIMIR STREINU

NOTE DINTR'UN SERTAR

În legătură cu articolul nostru „Între Franța și Germania”, scoatem din sertar, câteva însemnări (notate acum trei ani) care pot complectea mai bine ceva din fisionomia culturală a popoarelor.

Va trebui să recunoaștem și asta: criteriul estetic nu e unul: bunătaea unei opere variază după calendarul politic. Există două cumpene de critică: Un scriitor genial eri, slăbește cabotin, dacă hazardul economic sau politic, a iscat între două state prietene; ruperea unui tratat.

Popoarele au instincte: deaceia trăiesc. În vremea de pace, instinctele ruginesc în pereți ca armele, sau dorm în fundul conștiinții, ca pintenii și galoanele în lăzi. Ai impresia ca în zile limpezi, la mare, că fundul nu ascunde nimic și se ridică spre suprafață. Pacea: iluzia popoarelor culturale, că sunt în decadență vitală.

Ajunge însă un singur semnal, războiul a purces, dezordinea a spart haos și anarhia intelectuală începe. Instinctele trec la cârmă. Dar nu e aceasta singura explicație că popoarele aruncă din soclurile internaționale, idolii minții: motivul ar fi biologic. Războaiele au spintecat între popoare circulația lesne: a comerțului și a ideilor. Jghiaburile odată duse dintr'o frontieră în alta au rămas ca să poată bea asinii normali. Atunci banul a scăzut veșted și relativ: a născut creditul. După Hildenbrandt, clasificarea economiei politice prevede pentru epoca noastră ultimul stadiu: economia — credit. Dar în afară de economie, trăiește înflorit și viguros de mai bine de un secol, ideia — credit. Și creditul internațional al ideii a creat tiraj lui Baudelaire, cel strict personal și ermetic; l-a vulgarizat pe Flaubert; l-a risipit pe Goethe, cel din simplul Weimar; l-a deformat pe Nietzsche într'un sub-om oarecare, violent, egoist și parvenit. Literatura bengali a putut lua, în persoana lui Tagore, premiul Nobel, iar un negru din coloniile franceze, premiul Goncourt. Populația admiră tragedia lui Hamlet (care o nedumerește) laolaltă cu „Dama lui Camelii” (care o gidilă). Fi pentrucă Faustul lui Goethe trebuia văzut, deși se refuză vehement, i s'a aplaudat subiectul, (care nu e al lui Goethe) în stilul lui Hennequin.

Războiul rupe însă creditul economic. Atunci și creditul ideii se surpă. Populațiile respiră, scăpate însăfârșit de sila imitației și fiera ipocriziei, care le menține în cadrul de „europene” (o noțiune geografică devenită, printr'un act de iluzie, noțiune culturală; o entitate; injustă geograficește: ea exclude Estul, adică jumătate. Franța șine să fie europeană și Germania și Anglia: Europa e un compromis).

! Și iată că acelaș Goethe, decretat de un vulg care-l ignora, geniu — e decretat într'o zi de o populație care-l ignoră: boș.

Panteonul e dovada cea mai întinsă a imitației publice: și lectura una din formele cele mai întinse, ale imitației pure. Un studiu perspicace, ar putea da curioase roade: acelaș popor, pus în intervale, în două războaie contrare, ar putea vădi origina și caracterul spiritului critic colectiv.

! În publicația „*Nouvelle Revue Française*”, André Gide (pentru cine nu cunoaște adevăratul obraz al Franței intelectuale — persistența noastră trebuie să-l mire) tipărește câteva „reflexiuni despre Germania”. André Gide a priceput — fără aceste considerații de idei — ca după o sumă de considerații politice — că e mai glorios într'un război să nu contești cele mai bune genii ale vecinului. Trebuie să le ai de partea ta. Nu trebuie să contești adversarului calitățile și arma. Asta te face inferior. Trebuie să le asimilezi. Asta îl demoralizează.

! Gide scrie: „Și de ce nu pricepeți voi care voiți să aruncăm totul din Germania, că aruncând totul, lucrăm la unitatea ei? Celălalt aveți zălog pe Goethe și i-l dați îndărăt! Nietzsche se înrolează în armata noastră și voi trageți asupra lui? Voi escamotați textele în care Wagner își mărturisește admirația pentru Franța; vi se pare mai avantajos să dovedeți că ne insultă. „Noi n'avem nevoie” — spuneți voi — „de aplauzele de dincolo de Rin”. De ce nu pricepeți că nu e vorba de ceace aceste aplauze ne aduc nouă; ci de ceiace le ia lor. Și lucru nu e puțin, când e vorba de elita lor”.

! Și mai departe:

„Nu e puțin lucru că în vreme ce tot ce e mai bun din gândirea Franței luptă pentru Franța — ce e mai bun din gândirea germană se ridică împotriva Prusiei, care duce Germania la luptă”.

Fraza aceasta din urmă e însă hazardată. Gide opune gândirea Franței de azi (cu o atitudine născută nervos din reacția violentă) unei gândiri petrecută în trecut, rațională, fiindcă e purceasă la o simplă reprezentare și iscată numai de abstracțiuni și lectură. În cursul marelui războiu scepticul Anatole France s'a precizat un violent socialist iar anti-militaristul Hervé, un patriot normal.

! Războiul provoacă o reacție în sensibilități. Este probabil că și Goethe și Nietzsche ar fi fost pentru războiul Germaniei împotriva civilizației. Asta nu i-ar scurta deloc. Civilizația când e prezentată de ignoranți, nu e decât un termen de evoluție morală — adică un cuvânt. Nu există identitate între om și între operă. Psihologia e încă o știință naivă.

B. FUNDOLANU.

CRONICA LITERARĂ

ZAMOLXE de Lucian Blaga

Legenda lui Zamolxe aparține în întregime poetului. Profetul trac nu e decât un nume. În jurul lui fantezia brodează liber o intrigă originală. În *Zamolxe* recunoaștem conflictul dureros dintre umanitate și divinitate ca forțe regeneratoare. Prima, pare-se e singura activă și rodnică. Secunda, consacrand făpta omenească și ridicându-i altare, îi răpește și frumusețea și energia. Zamolxe ca om revoluționase conștiințele. În ele făcuse de la început să licărească nădejdea într'un alt zeu. Concepția cea nouă, omenească și dătătoare de curaj, întâlnește ca piedici de netrecut osificatele credinți oficiale și infailibile. Zamolxe omul, deschizătorul căilor spre nobile idealuri și credinți este alungat și lapidat. Cel care ridicaseră mâna asupra lui și-i săngeraseră trupul cu ple-trele luate din colbul drumului de surghiun nu au putut uita însă ideea cea nouă și pe zeul cel o clipă întrezărit pe deasupra dumnezeilor templelor întămate. Ideea trăia și fără omul care pătimise pentru ea. Om și idee se perpetuau în amintirea contemporanilor, sprijinindu-se și rechemându-se reciproc. Ideea trebuia totuși ucisă pentru ca omul care o născuse să nu mai fie de temut. Vie și omenească, ea circula tocmai prin aceste atribute. Problema era să se găsească mijlocul de a-i le răpi. Divinizarea omului și-a gândului său era singura cale. Omul și idee trecuți în rândul zeitățilorenerate, vor înceta de a mai speria pe contemporani. Lui Zamolxe i se va ridica o statuie iar Orbul său, zeul cel nou va fiutura printre Dumnezii templelui oficial. Zamolxe omul, reintorsul la luptă pentru umanizarea ideii germinate în inimile credincioșilor e ucis de însăși divinitatea sa. Sguduind statua de pe soclul ei și dărâmand-o, e lapidat de fanaticii săi convertiți cari nu mai recuosc pe omul ridicat în fața Dumnezeului nimicitor. Aceasta e ideea. Zamolxe, sau oricum s'ar numi eroul titular, nu e decât reprezentantul unei idei. Sufletește el se rezumă în ea.

De aci neajunsul cel mare al acestui personajiu: în inten-

sitatele acestei idei se contopesc până la nimicirea completă însușirile individuale care disting pe un erou de dramă. Zamolxe e oricare din supraoamenii în luptă cu neînțelegătorii mărunți din jurul lor și cu religiile oficiale și cât mai deasupra realităților. Zamolxe mai e și prototipul revoltei umanității recunoscute ca singura forță viabilă și divină contra stărilor forme ale dumnezeirii revelate. Conflictul acesta de natură pur ideologică e prin esență anti-dramatic. Expozitiv prin structura lui, el nu devine măcar o singură clipă dinamic.

Socotim că acest defect e cu atât mai mare cu cât întreaga dramă așa trebuia să se petreacă: seborând conflicte ideologice în arena conflictelor omenești, umanizând idei scăpătate din lovirea concepțiilor diferite. Cele două teze rămân în intenția autorului distincte. Urmărindu-le în sfera ideilor, ne pasionăm pentru punerea lor cap în cap. Nicăeri însă nu le vedem realizându-se.

Tocmai aici sta poate tot interesul acestei drame ideologice: pentru a deveni o creație artistică ea trebuia să se realizeze individualizându-se în lumea omenească, singura care trăiește în artă. Altfel, dramele ideologice riscă să rămână ca în cazul lui Zamolxe în lumea ideilor filosofice.

De aceea spuneam de la început că interesul este expozitiv și că nu are nici un element reprezentativ, dinamic.

Antinomia dintre concepția lui Zamolxe care ca erou tinde să concretizeze o idee rodnică și realizarea problemei piesei care se abstractizează până la subtilizare apare după aceste lămuriri și mai flagrantă.

Tot acel amănunt de mister, de incantație păgână, de joc bachanic și de atmosferă eleusinică nu face de cât să confirme impresia fundamentală. Oricât ar părea de paradoxal, dar acesta e un adevăr ce nu se poate ascunde: Dorind să facă pe cât mai mult posibil concretă ideea dominantă fără să aleagă totuși procedeele cele mai sigure, autorul încearcă prin intuiție să ne introducă în miezul ei, să ne facă să o simțim, pentru a nu o mai putea tăgădui în validitatea ei dramatică.

Mijloacele întrebuintate sunt și ele anti-dramatice care interiorizează mai degrabă decât să exteriorizeze conflictul.

Din acest al doilea punct de vedere *Zamolxe*, prin pitorescul episoadelor sale, prezintă interesul liric al unei construcții muzicale. În locul liniilor sigure ale dramei ei împrumută complexitatea inextricabilă a unor alcătuirii simfonice.

Ca și muzica, pe care o guști cu ochii închiși în afară dar deschiși în adâncul din tine, Zamolxe nu avea nevoie de tot scenariul inutil al unei drame.

MIHAIL IORGULESCU

TEATRUL NAȚIONAL

Ercole Luigi Morselli: **GLAUCO**, tragedie în 3 acte

Este o lucrare dramatică scrisă de un tânăr poet italian, mort de tifozie câteva luni după crearea lui Glauco. Această tragedie a adus celebritate și bani, în câteva ore, pe capul unui biet vagabond, care rătăcise prin toată Italia, prin Spania și prin America de Sud... Glorie târzie. Bacilul Koch care trăiește în plămâni, dăduse de mult gata o inimă de mare poet.

Înțelegem entuziasmul fraților italieni, pururi entușiști. Îi înțelegem de data asta pe deplin.

Ideea centrală a tragediei Glauco e de o rară frumusețe, de o frumusețe mai cu seamă nouă, iar realizarea ei artistică depășește adică desăvârșește simbolurile parțiale ale lui Ibsen celace e de necrezut! Infăptuește linia pură, atică, pe care n'o are nici una din dramele wagneriane! Spectaculoasă prin realizare, muzicală prin concepție, *Glauco* de Morselli este o sinteză superioară a două arte antagonice, o sinteză care constituie ea însăși o artă nouă: simbolul dela Nord topit în linia Minervei de marmoră.

Motivul tragediei e atât de adânc uman, că Morselli care a scris tragedia lui unică, la 40^e febră, trebuie să fi gândit, desigur, cu tot trupul: din cap până la picioare, zguduit.

Pescarul Glauco care lubește pe Scilla fiica bogătașului Forchis de pe țărmurile Siciliei, vrea să aducă la picioarele iubitei tot aurul miraculos din acea Africă periculoasă, care va fi fiind tot restul pământului dincolo de ocean. Iubita îl reține și spune că fiecare bărbat e un rege și fiecare colibă un palat, când femeia are acea chee vrăjită care se numește: virtutea. Dar Glauco e chemat „de marele lui destin”: el vrea să plece. Și atunci iubita, prin sacrificarea credințelor ei și a averii tatălui, ajută iubitelui să plece: „O, Glauco, n'aș fi crezut ca un om să lubească mai mult *un vis* decât o inimă vie.”

În palatul frumoasei Circe, trei Parce veghează deasupra unor animale din oușcă — oameni care râvniseră gura vrăjitoarei. Sunt voluptuoși, cei fără „vis”. Una din Parce citește în firul de aur, pe care-l deapănă povestea norocoasă a pescarului care e rege — și Glanco, ajuns apoi în palatul zeiței Circe, devine zeu pentru o scâpând de vrajă, a isbutit să-i fure gura prin violență.

Corabia cu pleptarul de aur, pe prora căreia stă drept regele și zeul Glauco se îndreaptă spre țărmurile Siciliei, unde desigur Scilla așteaptă încă împlinirea „visului” iubitului ei. Dar firul vieții ei l'a rupt Circe, în ceasul în care biruitorul pescar a înnebunit-o și a fugit!... Glauco găsește, pe un stei de piatră, numai trupul mort al iubitei — al iubitei sacrificate, de fapt, din ceasul în care inima ei a fost preferată „visului”. Glauco e disperat. Se întreabă la ce i-au fost bune ostenelile, dacă toată gloria și tot aurul nu mai am la picioarele lui cădea... El cere pescarilor să-l lege cu lanțuri, să-l lege strâns, de trupul Scillei — și să fie aruncați amândoi în adâncul mării!..

Un cântăreț sicilian, deasupra stâncilor, face jurământ să povestească generațiilor următoare, povestea aceasta, care e a inimii și a visului oamenilor.

Conceptia lui Morselli e evidentă: nu ne putem ridica, decât zmulgând, sacrificând — strivind poate cea mai bună parte din noi.

Poetul d. Nanu a crezut că idela centrală a lui Morselli e că omul „alergând după năluoi, se depărtează de fericire”. Am văzut că e ceva mai mult. Nici cronicarii dramaticei n'au fost la înălțimea artei lui Morselli. N'au gustat, n'au priceput pe Glauco. Cei mai exersați dintre ei, dd, Prodan și d. Herz au scris, primul că „Glauco nu e o piesă de teatru” când personajele, chiar secundare sunt extraordinar de vii (aerul, corăbierii) și când desfășurarea dramei e de o perfecțiune pe care n'a atins-o încă nici o piesă jucată în această stagiune!... — iar d. Herz a scris că Glauco e o „lucrare expresionistă cubistă care n'ar fi trebuit să fie reprezentată *măcar* la Teatrul Național...” probabil pentru că în locul unor explicații „psihologice”, autorul italian pune *fapte semnificative* (cântecul sirenelor, încărcarea corăbiei, mugetul bestiiilor voluptuoase, legarea în lanțuri a celor doi iubiți, pentru înțelegerea cărora e nevoie, probabil, de o mai serioasă educație artistică, dacă nu e chiar de o distincție înăscută.

Glauco a fost una din reprezentațiile de *mare artă* de care ne-a fost dat să ne bucurăm anul acesta.

* * *

Montarea deși fastuoasă, inteligentă, uneori oueritoare — e insuficientă. De vină e vastitatea operii.

Actorii au jucat cu entuziasm și Glauco — cu toate că d. Vraza are oarecari similitudini cu Tony Bulandra; iar d-na Filotti prea puțină vrajă și sensualism diabolic — s'a bucurat de un *ansamblu*, ceea ce se pare că e extraordinar de greu!..

F. ADERCA.

D-ra A. THOREND, BULGARAȘ și TEMPEANU

D-ra *Thorend* vine din Parisul din care, la nu știu care sa Ion, a expus o sumă de bucați. Lucrul acesta îl ține minte așa de bine încât a avut grijă să ni-l anunțe prin toate gazetele. Și totuși memoria d-sale e pe departe de a fi atât de prodigioasă: probă că d-sa uită să scoată de pe tablouri cartonașele cu numere pe care le-a avut la Paris. Uitarea asta poate suferi diferite feluri de interpretări, dar buna noastră credință, oprindu-ne de a face vreuna, ne permite să considerăm uitarea aceasta drept una veritabilă și să legăm de dânsa toată vasta uitare ce stă la baza operei d-șoarei *Thorend*. Căci d-sa uită necontenit. Uită unde și când expune. Uită ce e bun și ce e rău, nită ce-i aparține și ce nu, ce trebuie expus și trebuie lăsat, ce e schiță și ce e definitiv, în sfârșit, uită până și faptul că d-sa e încă în viață și că expoziția dela „Mozart” nu-l e expoziție postumă. Oăci numai acest lucru ar scuza aspectul amestecat al expoziției, tixită de desene, pastele și uleluri, de toate genurile și de toate școlile, clasice, academice, impresioniste, decorative, intimiste și expresioniste, dela dibuirile stângace ale celui mai feroce diletantism până la afirmarea vădită a unui temperament artistic. Ce legătură oare se mai poate stabili între atitudinile bine simțite și bine realizate ale unor tablouri bune și între schițele puerile de începător ce și-au de subiect capete de gânsaci, când între cele două tablouri sunt două feluri de a lucra, diametral opuse?

Totuși — fără indolală, pictura d-șoarei *Thorend* are la bază, dacă nu un veritabil talent... cel puțin o parte însemnată din el, sensibilitatea culorii și nervul dinamicului din atitudine. Cel puțin expoziția sa de acum nu ne dă voie să spunem mai mult și ne rezervăm dreptul s'o facem cu prilejul altei expozițiuni când, vrednicia pictoricească a d-șoarei *Thorend* se va vedea pusă mai bine la punct, mai scuturată de influențe și de capriciozități, ori poate de necesități ce nu trebuie și nu voim să le cunoaștem, și va fi mai curată mai limpede și mai vizibilă.

Căci valoarea unei opere artistice nu stă în întinericul din preajma ei ci în lumina care isvorăște din ea însăși.

D-l *Bulgaraș* e un nume bine stabilit în portretistica noastră, și felul său de a picta, oricât ar fi fost el de discutat, își are o linie de conduită bine stabilită, fapt care ajută înțelegerii dorințelor și puțințelor sale de realizare, deci valorii sale.

Expozantul dela Mozart e departe de a fi un inovator. Ceva mai mult, e un tradiționalist de cea mai pură speță, iar toată aparența de noutate a unora din colorațiile portretelor sale e — de fapt — o stângace încercare de a se smulge din cătușele în care însuși temperamentul său l'a ferecat.

D-l Bulgăraș este și rămâne un tradiționalist al portretului, întrucât în toate lucrările sale el caută să realizeze acela ce literatul cerea să facă în sonet, să strângă, să condenseze și să-și comprime într'un corset neîmflor toată inspirația, oricât de vastă suprafața ar năzu ei să cuprindă.

Acest fel de a lucra își are avantajele și dezavantajele lui, și d. Bulgăraș se resimte și de unele și de altele. D-sa nu realizează încă aceluși lucru cu mijloacele sale tehnice s'ar putea realiza, dar nu-i mai puțin adevărat că se află pe un drum bun dela care avem tot dreptul să așteptăm lucruri desăvârșite — firește în genul lor. Și aceasta o vom vedea când obligatorul colorism convențional ne va fi recompensat printr'o expresivitate deosebită a desenului, printr'o modernizare bine înțeleasă și considerată ca o condiție esențială de viață plastică, pentru care linia prin ea însăși nu-și are preț de cât atunci când exprimă ceva, evidențiază nădușul ascuns și fixează prin linii exterioare un interior permanent omenesc și dacă se poate generalizator.

La *Maison d'Art*, d. *Tempeanu* expune o sală de pelsagii în care artificialitatea coloraturii și lipsa de nervozitate a desenului ne arată pe același pictor feminin și melancolic, văzut anul trecut.

Totuși pictura expozantului dela *Maison d'Art* are la bază o viziune blândă și poetizantă, rezultat al unei firi domoale ce vede cu ochii destul de impresionabili și caută a modela într'o formă — învechită poate, dar nu mai puțin plăcută — asperitățile naturii înconjurătoare.

VICTOR ION POPA.

INSEMNARI LITERARE

Fostul director al Institutului Minerva, d. G. Filip, care timp de douăzeci de ani a lucrat cu atâta pricepere la răspândirea culturii române, tipărind peste 18 milioane de cărți, în edițiuni cum nu mai sunt astăzi, ne trimete primul număr dintr'o revistă de copii, intitulată *Lumea Copiilor*. Prin bogăția materialului (D. Anghel, St. O. Iosif, G. Galaction, Alired Moșoi etc.) prin bogăția ilustrațiilor colorate (Ary Murnu), prin execuția tipografică, această revistă este unică nu numai pentru vremurile de acum dar și pentru epoca mai fericită de dinaintea războiului. Nu l-ar strica totuși oarecare îngrijire a materialului și sub raportul literar. Într'un singur articol citim: *alițele răsuri*; *mahalagii în-țreb*; *tinerii plac*, etc. — greșeli de

gramatică ce vor fi observate chiar de copii.

„*Biruinte și înfringeri*” (poezii) de *George Georgian* edit. libr. H. Steinberg.

În volumul D-lui Georgian sunt mai multe înfringeri decât biruinți....

Prima poezie din volumul acesta are un motto foarte interesant extras dintr'un comunicat al „Observatorului Astronomic” apoi, urmează un șir de poezii de dragoste, în care autorul își expune toată filosofia sa:

*Și-apoi la urmă, universul
Nu-i doar un joc de nădăcirii?
Nu minte străducirea lunei?
Nu mintă noastră chiar priviri?*

În poezia „Robie” talentul poetului se manifestă sub altă formă și catrenul final e plin de „poință”.

*Și când așa, robii cu totul,
Mămbăt la colțul gurii dulci,
Pe cine fericești, pe cine,
Când eu nu mai egzist atunci?!*

În ciclul de poezii, din acelaș volum, „Prima durere” d-l G. Georgian, are versuri ca aceste în care cântă primăvara vieții:

*Clară și vie
Boabă de rouă,
Tu primăvară,
Cum nu sunt două.*

D-l Georgian e un bun patriot. Și ca atare a închinat versuri orașului Constanța. E de remarcat optimismul și energia poetului:

*... Și într'un braț acum i-a mai
rămas speranța
Dar cât de plin de parte destinni
să vă pară,
Bulgar!, voi niciodată nu veți avea
Constanța!*

*Căci ea e jertfa noastră și truda
noastră este;
Cu inima și mintea am străns
acolo tot —
Și — vai, ce rău! — să prade
depozite de-aceste.*

ori indignarea sa mică în literatură, după aceea a lui Radu Cosmin, din „Satire”:

*Aci e-avântul de pe urmă,
Și sborul aripii semeți,
Aci s'a frânt, — în lumea asta
De cămătări și precupeți!*

Ultima poezie din volum e o „odă” lui Maiorescu, în care ne vorbește de acei — care —:

*Privind în urmă alergau în libertate
Pe-ai tăi Universitate învățași aleși
s'asculte;*

Adresându-se lui Maiorescu spune:
*Din trei cărți ne-ai dat un templu,
ne-ai zidit o nouă Meca.
Căci sânt cărți ce pe-al lor umăr
ne susțin bibliotecă.*

Termină poezia, aducând într'un mod fin laude revistei „Convorbiri literare”:

*Și de-a cunoșcut vreodată
Adevărata fericire,
N'a fost decât împărțindu-și
Dumnezeasca Convorbire.*

Influențat covârșitor de Lamar-tine și Heine, d-l George Georgian, a adus ca notă personală o banalitate și-o lipsă de gust supărătoare.....

A. B.

Les pensées de Machiavel. —

De pe fondul tenebros și însângera-t al Italiei secolului XV și XVI figura mefistofelică a lui Machiavel se desprinde pentru a displace și celor buni îngroziți de atâta perversitate și celor răi, invidioși că s'a găsit unul mai rău ca ei.

Faimoasa doctrină a scopurilor cari scuză mijloacele ascunde totuși un realism de cugetare poli-tică ce nu exclude bunătatea, cul-tura adâncă și patriotismul. Machiavel a fost văzut numai cu ochii dușmanilor săi. A spune adevărul în gura mare, a recunoaște real-tățile politice și a le spune pe nume-nu e numai decât fapt de perversitate sufletească. Prin gura lui Machiavel aceste realități crude și dureroase, pe cari le ascunde poli-tica, vorbeau nealterate.

Machiavel nu apără ci numai constată. Hrănit de o serioasă cul-tură clasică, de care dau dovadă comentariile lui asupra lui Titu Liviu, cuvântul lui Machiavel avea și o superioritate incontestabilă.

Patriotismul său luminos pus în slujba ideii unității italiene e sin-gura explicație a teoriei realizării scopului fără alegerea mijloacelor. Dorind cu orice preț unitatea na-țională, Machiavel nu a mai selec-tat armele pentru realizarea ideii scumpe.

Les pensées publicate de curând de François Franzoni prilejuiesc reabilitarea memoriei lui Machiavel și fixarea justă a figurii lui cul-turale.

EDITURA „AN'CORĂ" ALCALAY & CALAPATEANU
BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

CĂRȚI FOLOSITOARE ::
:: pentru COPII ȘI TINERIME

BASME DE CRACIUN
ȘI
POVESTEA MINUNATA

DE
VICTOR EFTIMIU

2 volume de câte 160 pagini, ediții de lux
cu ilustrațiuni în text și planșe colorate. Lei 25.—

Băiatul pierdut	Lei 6.—
Făt-frumos din lacrimi	„ 6.—
Tinerete fără bătrânețe	„ 6.—
Pădurea ursitoarelor	„ 6.—
Katalina	„ 6.—
Șarpele fermecat	„ 6.—
Minunea Sfântului Ilie	„ 6.—
Pășania Călugărului Gherasim	„ 6.—
Alina-Linda	„ 6.—
Trei îngeri	„ 6.—

BIBLIOTECA ROZA

Nenorocirile Sofiei de Contesa de Ségor ediție ilustrată . Lei 16.—
După ploaie, vreme bună și dem „ 25.—

BIBLIOTECA UNIVERSALA

Grădina Ralului de Andersen Lei 5.—
„ „ „ „ în legătură de lux „ 12.—

De vânzare în toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

• 41, STRADA LIPSCANI, 41 •

Sucursale : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Calea Victoriei, 110

In față: Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat cu ultimele noutăți pentru sezon

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Dama și Domni

♦♦♦ Prețuri mai eficiente ca oriunde ♦♦♦

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE**La PALATUL NOUȚĂȚILOR**

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale : Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI : LENA-

JURI : PÂNZETURI

ARTICOLE de MARIAJ

: GALANTERIE :

Mare Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

: Gustați delicioasele :

produse ale

BONBONERIEI : :**: : RENAISSANCE**

care se găsesc în detaliu la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— En Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45